

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

gramatica

limbii franceze contemporane

LINGHEA

Libris .RO

Gramatica limbii franceze contemporane

Volumul a fost elaborat de colectivul de autori al Linghea S.R.L.
Respect pentru oameni și carti
Publicat de editura Linghea din Timișoara, 2013.

Ediția I

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Gramatica limbii franceze contemporane. – Timișoara : Linghea, 2013

ISBN 978-606-93130-9-1

811.133.1'36

© Lingea s.r.o., 2013
www.linghea.ro

Toate drepturile sunt rezervate.
Niciun fragment al acestei publicații nu poate fi reprodus, copiat sau transmis fără acordul scris al editurii.

Printed in EU.

Cuvânt înainte	7
Bibliografie	8

1 Pronunție 10

1.1 Alfabet	10
1.2 Pronunția sunetelor franțuzești	10
1.3 Legătura între cuvinte	12

2 Substantivul 14

2.1 Pluralul substantivelor	14
2.2 Genul substantivelor	17
2.3 Genul feminin	18

3 Adjectivul 20

3.1 Genul adjectivelor	21
3.2 Pluralul adjectivelor	22
3.3 Poziția adjectivelor	24
3.4 Gradele de comparație ale adjectivelor	26

4 Articolul 29

4.1 Articolul hotărât	30
4.2 Articolul nehotărât	32
4.3 Articolul partitiv	34
4.4 Omiterea articolului	36
4.5 Repetarea articolului	38
4.6 Valorile comparate ale articolelor	39

5 Pronumele 41

5.1 Pronumele personal	41
5.2 Pronumele reflexive	46
5.3 Pronumele și adjectivele posesive	47
5.4 Pronumele și adjectivele demonstrative	49
5.5 Pronumele și adjectivele interogative	52
5.6 Pronumele relative	57
5.7 Pronumele nehotărâte	62
5.8 Pronumele adverbiale Y și EN	69

6 Numeralul 73

6.1 Numeralul cardinal	73
6.2 Numeralul ordinal	76
6.3 Numeralul multiplicativ	77
6.4 Numeralul care exprimă valori aproximative	78
6.5 Numeralul fracționar	78
6.6 Operațiile aritmetice	79

Exprimarea timpului	80
Respect pentru oameni și cărți	
7 Verbul	82
7.1 Timpurile verbale simple	84
7.2 Timpul prezent (Présent de l'indicatif)	85
7.3 Timpul imperfect (Imparfait)	88
7.4 Perfectul simplu (Passé simple)	89
7.5 Viitorul (simplu) (Futur simple)	90
7.6 Subjonctivul prezent (Subjonctif présent)	91
7.7 Subjonctivul imperfect (Subjonctif imparfait)	97
7.8 Modul condițional, timpul prezent	98
7.9 Modul imperativ (Impératif)	99
7.10 Participiul prezent (Participe présent)	101
7.11 Gerunziul (Gérondif)	104
7.12 Participiul trecut (Participe passé)	104
7.13 Lista formelor simple ale verbelor regulate	106
7.14 Timpurile compuse ale verbelor	108
7.15 Perfectul compus (Passé composé)	109
7.16 Mai-mult-ca-perfectul (Plus-que-parfait)	111
7.17 Viitorul anterior (Futur antérieur)	112
7.18 Subjonctivul trecut (Subjonctif passé)	113
7.19 Subjonctivul mai-mult-ca-perfect	114
7.20 Condiționalul trecut (Conditionnel passé)	115
7.21 Participiul trecut compus (Participe passé composé)	115
7.22 Verbe auxiliare	116
7.23 Acordul participiului trecut	117
7.24 Verbele semiauxiliare	119
7.25 Diateza pasivă	123
7.26 Verbele reflexive	126
7.27 Verbele impersonale	130
7.28 Infinitivul (Infinitif)	132
8 Exprimarea condiției	135
8.1 Subordonatele condiționale	135
8.2 Condiția reală	136
8.3 Condiția posibilă	136
8.4 Condiția ireală	137
8.5 Alte moduri de exprimare a unei condiții	138
9 Concordanța timpurilor	138
9.1 Concordanța timpurilor la modul indicativ	138
9.2 Concordanța timpurilor la modul subjonctiv	140

10 Negația	141
10.1 Negația nonverbală	141
10.2 Negația verbală	141
11 Exprimarea interogației	144
11.1 Interogațiile formate prin inversiune	146
11.2 Interogația în franceza colocvială	149
12 Interogația indirectă	149
13 Adverbele	153
13.1 Adverbele simple	153
13.2 Adverbele compuse	156
13.3 Gradele de comparație ale adverbului	158
13.4 Cu valoare adverbială pot fi folosite și	159
14 Prepoziția	159
15 Conjunția	166
15.1 Conjunții coordonatoare	167
15.2 Conjunții subordonatoare	167
16 Interjecția	169
17 Construcția propozițiilor și a frazelor	170
17.1 Topica în limba franceză	170
17.2 Propoziții subordonate	171
17.3 Vorbirea indirectă	189
18 Propozițiile exclamative	190
19 Evidențierea expresivă a termenilor	191
20 Derivarea cuvintelor	193
20.1 Derivarea cu sufixe	194
20.2 Derivarea cu prefixe	196
21 Verbe neregulate	197
Index	204

1.1 Alfabet

a	[a]	h	[a]	o	[o]	v	[ve]
b	[be]	i	[i]	p	[pe]	w	[dublv]
c	[se]	j	[ʒ]	q	[ky]	x	[iks]
d	[de]	k	[ka]	r	[ɛr]	y	[igrek]
e	[e]	l	[ɛl]	s	[ɛs]	z	[zed]
f	[ef]	m	[ɛm]	t	[te]		
g	[ʒe]	n	[ɛn]	u	[y]		

1.2 Pronunția sunetelor franțuzești

Consoane

b	[b] [p]	h	nu se pronunță
c	[k], înainte de e, i, y [s]	j	[ʒ]
ç	[s]	ph	[f]
cc	[k], înainte de e, i, y [ks]	q	[k]
ch	înainte de vocală [ʃ] înainte de consoană [k]	s	la începutul unui cuvânt [s] între două voc. [z]
d	[d]	ss	[s]
f	[f]	t	[t], înainte de i+vocală [s]
g	[g], înainte de e, i, y [ʒ]	w	[v]
gn	[ɲ]	x	[ks], ex+vocală [gz]

Consoanele k, l, m, n, p, v, z se pronunță la fel ca în limba română. Atunci când se află la sfârșitul unui cuvânt, majoritatea consoanelor nu se pronunță.

Vocalele

a, à, â	[a]	eu, eú, œ	[ø]
ai, ai	[e]	i, î, î, y	[i]
au	[o]	o	[o] sau [ɔ]
e	[e]	ô	[o]
é, ez, er	[e]	ou, ou	[u]
è, è, è, ei	[è]	u, ú	[y]

Semivocalele

oi, oy	[wa]
ui, uy	[wi]
ay + vocală	[ej]
i + voc., il (la sfârșit), ill, y + voc.	[j]

Consoanele nazale

an, am, en, em	[õ]
in, im, yn, ym	[ɛ]
on, om	[õ]
un, um	[õ]

Cazuri speciale

- e închis:** vocală scurtă nedefinită, pronunțată între „e” și „ă” din română. În franceza vorbită se omite sau se pronunță foarte scurt:
 - *que* [kə], *demain* [dəmɛ]
- ve, -ze, -gue, -be, -de etc.:** -e închis situat la sfârșitul cuvântului nu se pronunță. În schimb, „reînvie” unele consoane aflate înaintea sa, care se vor pronunța, păstrându-se astfel pronunția originală:
 - *muse* [myz], *vide* [vid]; *que je lave* [kə ʒ lavə], *il part* [il par] – *qu'il parte* [kil part]
- x:** alături de variantele descrise mai sus, există și următoarele posibilități de pronunție:
 - [s]: *six*, *dix*, *soixante*
 - [z]: *sixième*, *dixième*, *deuxième*
- ch:** se pronunță [k] înaintea unei vocale în cuvintele preluate din greacă și la sfârșitul cuvintelor:
 - *Munich* [mynik], *psychiatre* [psikiatr]. **dar:** *psychique* [psifk]
- ti + vocală:** se pronunță de obicei [sj]:
 - *nation* [nasiõ], *initial* [inisial], *partiel* [parsiel]
 - Dar:** *tien* [tiɛ], *partie* [parti], *garantie* [garõti]
 - Când **sti+vocală:** *Sébastien* [sebastiɛ]
 - Când **éti+vocală:** *chrétien* [kretɛ]
 - În substantivele terminate în **-tier:** *métier* [metie]
- u:** se pronunță de obicei [y], dar în cuvintele împrumutate terminate în „-um” se pronunță ca [o], iar în cuvintele preluate din limba engleză se pronunță ca [ø]:
 - *référendum* [referãdõm], *club* [klõb], *pub* [põb]
- o:** când este urmat de două consoane se pronunță, de obicei, deschis [ɔ], la sfârșit de cuvânt este întotdeauna închis [o]:
 - *noble* [nõbi], *horloge* [õrlõʒ], *poly* [poli], **dar și** *Paul* [pol]
 - Spre deosebire de:** *chose* [ʒoz] («-os-»), *lavabo* [lavabo] (silabă terminată într-o vocală), *beau* [bo] («eau»), *côté* [kõtè] («ô»)
- ç:** se folosește pentru păstrarea pronunției cu [s] înainte de **a, o, u**, de ex., în conjugare:
 - *recevoir* – *reçu*, *commencer* – *nous commençons*, *cela* – *ça*

• **g**: pentru a păstra pronunția [ʒ], în conjugare, înainte de **a, o**, se pune **-e-**:
 Respectiv: *un garçon, un garçon exigeant* – il exigea

- [s] sonor se poate scrie în limba franceză în șapte feluri: **s, ss, ç, t, sc, x**:
 ↘ *sans, finissons, cela, ça, nation, scier, six*

1.3 Legătura între cuvinte

Prin legătură (**liaison**) se înțelege citirea legată, dintr-o singură expirație, a două cuvinte alăturate:

↘ *très joli* [tʁɛʒoli], *trop gras* [tʁoɡʁa], *un beau livre* [œbɔlivʁ]

În legarea cuvintelor, **consoana finală**

- **nu se citește** dacă stă înaintea unei alte consoane sau înainte de **h** aspirat:
 ↘ *assez petit* [asɛp(ə)ti], *les Hongrois* [lɛɔɡʁwa]
- **se pronunță** dacă stă înaintea unui cuvânt care începe cu o vocală sau cu **h** mut:
 ↘ *trop aimable* [tʁoʁɛmabl], *il est habile* [ilɛtabil], *un bel homme* [œbɛlom]

Pronunția unor consoane se modifică atunci când se face legătura între cuvinte:

↘ **-d** se citește ca [t]: *un grand ami* [œɡʁɑ̃tami]

↘ **-g** se citește ca [k]: *un long arrêt* [œ̃lɔ̃kɑʁɛ]

↘ **-s** se citește ca [z]: *les yeux* [lɛzjø]

↘ **-x** se citește ca [z]: *de beaux ongles* [dɔbɔzɔ̃ɡ]

↘ **-f** se citește ca [v] doar în numeralul **neuf**:

↘ *neuf heures* [nœvœʁ], *neuf ans* [nœvɑ̃]

Dar: *neuf enfants* [nœfɑ̃fɑ̃]

Consoanele nazale: în legătură se pronunță și **n** de la sfârșitul cuvântului și

- se păstrează nazala în [ɑ̃] și [œ̃]:
 ↘ *en avril* [ɔ̃avʁil], *aucun enfant* [okœ̃nɑ̃fɑ̃]
- nazala dispăre în [ɛ̃] și [õ] cu excepția cuvintelor „bien”, „rien” și „on”:
 ↘ *un certain étudiant* [œ̃sɛʁtɛnɛtydɑ̃], *le bon usage* [ləbɔnyzɑʒ]
Dar: *on avait* [ɔ̃avɛ], *rien entendu* [ʁjɛ̃nɑ̃tɑ̃dy]

Atenție! **Nu se face întotdeauna legătura între cuvinte.** Există:

Legături obligatorii

între cuvintele strâns legate din punct de vedere gramatical și semantic:

- articol + substantiv
 ↘ *des œufs* [dɛzø], *les articles* [lɛzɑʁtikl]

- adjectiv demonstrativ sau posesiv + substantiv
 ↘ *ces odeurs* [sɛzɔdœʁ], *leurs images* [lœʁzimaʒ]
- adjectiv calificativ + substantiv
 ↘ *chers amis* [ʃɛʁzami]
- pronume + verb
 ↘ *ils entrent* [ilzɑ̃tʁ], *vous avez* [vuzavɛ]
- numeral + cuvântul următor
 ↘ *deux heures* [dœzœʁ], *cent ans* [sɑ̃tɑ̃]
- verb + substantivul sau adjectivul cu funcție de nume predicativ
 ↘ *elle est aimable* [elɛtɛmabl], *nous sommes utiles* [nuzɔsmɔ̃zylit]
- adverbe simple + cuvântul următor
 ↘ *très urgent* [tʁɛzyʁʒɑ̃], *plus offensant* [plyzɔfɔ̃sɑ̃]
- prepoziții monosilabice + cuvântul următor
 ↘ *dans un instant* [dɑ̃zɑ̃nɛ̃stɑ̃], *chez elles* [ʃɛzɛl]

Legături interzise

Nu se face legătura:

- cu conjuncția **et**
 ↘ *doux et ardent* [duɑ̃ɑʁɑ̃dɑ̃]
- înainte de **h** aspirat
 ↘ *les héros* [lɛɛʁo], *les haies* [lɛɛ]
- între pronume și cuvântul următor în inversiune
 ↘ *Avez-vous eu de la chance ?* [avɛvy dɛlaʃɑ̃s]
- pronume independent
 ↘ *Celles auxquelles on pensait.* [sɛl okɛlɔ̃pɑ̃sɛ]
- înainte de **oui, huit, onze**
 ↘ *mais oui* [mɛwi]
tous les huit ans [tuɛlɛjitɑ̃]
leurs onze chiots [lœʁɔz ʃjɔ]
- după un substantiv la singular
 ↘ *un chien ombrageux* [œ̃jɛ œbʁazœ̃]
- după **quand, comment, combien** în întrebări
 ↘ *Quand avez-vous temps ?* [kɑ̃ avɛvutɑ̃]
Comment y aller ? [kɔmɑ̃ jɑlɛ]
Combien en as-tu ? [kɔbjɛ ɑ̃naty]
- în exprimarea datei
 ↘ *le trois avril* [lə tʁwɑ̃ avʁil]

Legături facultative

Respect pentru oameni și cărți

- substantiv la plural + adjectiv

↳ *liaisons intimes* [ljezözëtim] sau [ljezöz ëtim]

- verb + adverb

↳ *Il partit aussitôt* [ilpartisitoto] sau [ilparti osito]

- substantiv la plural + verb

↳ *Les mères ont toujours raison* [lemërzö tužurrezö] sau [lemë r ö tužurrezö]

În franceza colocvială legăturile între cuvinte sunt folosite din ce în ce mai rar. Atunci când acestea au caracter facultativ, se folosesc doar în limba oficială, în ciuda faptului că pot ajuta uneori la înțelegerea corectă a mesajului comunicat:

↳ *un savant aveugle* [savötavœgl] un orb savant
un savant aveugle [savö avœgl] un savant orb

2 Substantivul

2.1 Pluralul substantivelor

Formare: prin adăugarea **terminației -s**, care nu se pronunță decât în cazuri excepționale:

↳ *billet* -- *billets*, *livre* – *livres*, *prés* – *prés*, *boîte* – *boîtes*, *page* – *pages*

Dacă substantivul începe cu o vocală sau cu **h** mut, numărul plural este pus în evidență prin citirea legată a celor două cuvinte:

↳ *l'article* [lartikl] – *les articles* [lezartikli]
une armoire [ynarmwar] – *des armoires* [dezarmwar]
quel hôtel [kelotel] – *quels hôtels* [kelzotel]

Alte moduri de formare a pluralului

terminație	pl.	exemplu	excepții
-s/-x/-z	nu se modifică	cas, voix, gaz	
-eau/-au/-eu	-x	noyaux, cheveux	pneus, bleus, landaus
-ou	-ous	trous	bijoux, cailloux, choux, genoux, hiboux, joujoux, poux
-al	-aux	journaux	bals, bals, carnavaux, chacals, chorals, festivals, récitals, régals
-ail	-ails	détails, rails	baux, coraux, émaux, soupiraux, travaux, vantaux, vitraux

Unele substantive au **două forme de plural**. Aceste forme au fie același înțeles:

↳ *ail* – *aïls*, *aulx*
idéal – *idéals*, *idéaux*
val – *vais*, *viaux*

fie înțelesuri diferite:

↳ *aïeul* – *aïeuls* (bunici), *aïeux* (străbuni)
ciel – *ciels* (boltă cerească, baldachin), *cieux* (cer cu sens religios)
œil – *yeux* (ochi), *œils* (ochi – în cuvinte compuse)

Substantivele defective de singular sau de plural din franceză nu sunt întotdeauna defective și în română:

↳ *les lunettes* ochelari (dar: *la lunette* = lunetă)
les fiançailles logodnă
↳ *les archives* arhivă
les mathématiques matematică
le bétail vitele

Pluralul substantivelor compuse

Formare:

- La substantivele compuse scrise legat, marca pluralului se adaugă la sfârșit:
↳ *le contrepoison* – *les contrepoisons*, *le passeport* – *les passeports*

Excepție:

<i>Madame</i>	<i>Mesdames</i>
<i>Mademoiselle</i>	<i>Mesdemoiselles</i>
<i>Monsieur</i>	<i>Messieurs</i>

- Substantivele compuse prin alăturare cu cratimă formează pluralul prin adăugarea mărcii de plural la ambele substantive:

↳ *le chou-fleur* – *les choux-fleurs*
le wagon-restaurant – *les wagons-restaurants*

- La substantivele formate dintr-un substantiv și un adjectiv (sau invers) marca de plural se adaugă atât adjectivului, cât și substantivului:

↳ *le beau-frère* – *les beaux-frères*
le cerf-volant – *les cerfs-volants*
le coffre-fort – *les coffres-forts*

Substantive defective de singular: *les beaux-arts*, *les belles-lettres*

- La substantivele formate din două adjective marca de plural se atașează ambelor cuvinte componente:

↳ *le sourd-muet* – *les sourds-muets*
le nouveau-marié – *les nouveaux-mariés*
le nouveau riche – *les nouveaux riches*

Excepție: **le nouveau-né** – **les nouveau-nés**, unde **nouveau** este considerat adverb. Situația este similară și pentru **les haut-parleurs**.

- La substantivele compuse din două substantive, dintre care unul îl determină pe celălalt, marca de plural se adaugă doar primului dintre acestea (celui determinat):

▶ *la pomme de terre* – *les pommes de terre*, *un arc-en-ciel* – *des arcs-en-ciel*, *la station-service* – *les stations-service*
le petit-beurre – *les petits-beurre* (*petits (biscuits) au beurre*)

▶ Dacă cuvântul compus este format prin substantivizare, nu se schimbă deloc.

▶ *un tête à tête* – *des tête à tête*, *un pot-au-feu* – *des pot-au-feu*

- În cazul substantivelor compuse din substantiv și verb sau adverb, marca de plural fie se adaugă substantivului, fie nu se adaugă deloc:

▶ *le tire-bouchon* – *les tire-bouchons* (*bouchon* – substantiv numărabil)
le gratte-ciel – *les gratte-ciel* (*ciel* – substantiv nenumărabil)
le porte-bonheur – *les porte-bonheur* (*bonheur* – substantiv nenumărabil)
La fel și: *une avant-garde* – *des avant-gardes*

- La substantivele compuse dintr-un substantiv și un verb legate prin prepoziție, marca de plural se adaugă la sfârșitul substantivului:

▶ *la machine à laver* – *les machines à laver*, *le grain à moudre* – *les grains à moudre*

- Substantivele compuse din două forme verbale nu își schimbă forma la plural:

▶ *le laissez-passer* – *les laissez-passer*, *le laissez-aller* – *les laissez-aller*

▶ 2.1.1 Pluralul substantivelor străine

Substantivele străine considerate ca fiind adaptate limbii franceze primesc, de regulă, terminația **-s**:

▶ *un agenda* – *des agendas*, *un concerto* – *des concertos*, *un scénario* – *des scénarios*

Substantivele considerate neadaptate fie au aceeași formă la singular și la plural, fie păstrează forma de plural din limba de origine:

▶ *le credo* – *les credo*; *un gentleman* – *des gentlemen*

Unele substantive de origine străină au două forme de plural – pluralul din limba de origine și pluralul din franceză:

▶ *le minimum* – *les minima*/les *minimums*, *le match* – *les matchs*/les *matches*, *le soprano* – *les sopranos*/les *sopranos*

Un caz special îl reprezintă pastele italiene, care au fost preluate de francezi cu forma de plural, căreia i se adaugă și terminația de plural din franceză **-s**:

▶ *spaghettis*, *tortellinis*, *macaronis*

2.2 Genul substantivelor

Spre deosebire de limba română, în limba franceză substantivele pot fi de genul masculin (**masculin**) sau feminin (**féminin**), nu și neutru.

În unele cazuri, genul este indicat de terminație sau sufix.

Genul masculin

terminație	exemplu
-age	courage, garage, voyage
-ail	détail, portail, travail
-ard	boulevard, hasard, regard, retard
-eau	bateau, chapeau, manteau
-et	billet, buffet, effet, projet
-ier	cahier, calendrier, escalier, papier
-in	chemin, dessin, moulin, raisin
-isme	alcoolisme, optimisme, romantisme, tourisme
-ment	appartement, document, instrument, monument

Excepție: *une cage*, *une image*, *une nage*, *une page*, *une plage*, *une rage*

Din punct de vedere semantic, substantivele masculine denumesc:

fracții:	un tiers, un dixième, un millième
culori:	le bleu, le blanc, le rouge, <i>dar</i> la couleur blanche
limbi:	le français, le tchèque, l'espagnol
copaci:	le chêne, le pin, le pommier, le prunier
elemente chimice:	l'argent, l'or, le soufre

Genul feminin

terminație	exemplu
-ade	façade, limonade, marmelade, salade
-esse	finesse, politesse, sagesse, vitesse
-ette	allumette, assiette, omelette, recette
-euse	danseuse, serveuse, vendeuse
-ine	cabine, cuisine, origine, vitamine
-rie	bijouterie, catégorie, industrie, théorie
-tion	attention, direction, invitation, satisfaction
-ure	blessure, chaussure, écriture

▶ Vezi cap. Derivarea cu sufixe de la pag. 194.

Excepție: unele substantive monosilabice – *le grade*, *le stade* etc. și denumirile compușilor chimici – *le chlorure*, *l'acide* etc.

Din punct de vedere semantic, denumirile domeniilor științifice și tehnice sunt de genul feminin:

▶ *astronomie*, *géographie*, *histoire*, *linguistique*, *psychologie*

2.3 Genul feminin

Respect pentru oameni și cărți

Formare

Prin adăugarea **terminației -e** la forma de masculin a substantivului. Astfel, pronunția acestuia:

- **nu se modifică**, dacă substantivul de genul masculin se termină într-o vocală sau dacă ultima consoană se pronunță:
 - ↳ un ami [ami] – une amie [ami]
 - un martyr [martir] – une martyre [martir]
- **se modifică**, dacă substantivul de genul masculin se termină într-o consoană care nu se pronunță:
 - ↳ un avocat [avoka] – une avocate [avokat], un cousin [kuzē] – une cousine [kuzin], un voisin [vwazē] – une voisine [vwazin]

Ca urmare a modificărilor de pronunție, unele substantive feminine primesc pe lângă terminația **-e** și un **accent grav** deasupra **e**-ului din silaba anterioară:

- ↳ un berger [BERʒe] – une bergère [BERʒER], un boulanger [bulãʒe] – une boulangère [bulãʒER]

Unele substantive de genul feminin **dublează sau schimbă** consoana finală :

term. masc.	term. fem.	exemplu
-en	-enne	un chien – une chienne
-on	-onne	un baron – une baronne, un lion – une lionne
-el	-elle	un criminel – une criminelle
-at	-atte	un chat – une chatte
-ot	-otte	un sot – une sotte
-e	-esse	un maître – une maîtresse, un tigre – une tigresse
-eur	-euse	un danseur – une danseuse
-teur	-trice	un acteur – une actrice

▶ Vezi și cap. **Derivarea cu sufixe** de la pag. 195.

Sunetele nazale și terminațiile pentru genul feminin:

- nazalele **dispar** dacă la terminația **-n** se adaugă terminația **-(n)e**
 - ↳ un sultan [sylvã] – une sultane [sylvãn]
 - un politicien [politisjē] – une politicienne [politisjēn]
 - un fanfaron [fãfarã] – une fanfaronne [fãfarãn]
 - un Américain [amerikē] – une Américaine [amerikēn]
 - un chaton [fatã] – une chatonne [fatãn]

Precum și: un malin [malē] – une maligne [malinj]
- **nu dispar** dacă prin terminația genului feminin se sonorizează consoanele care urmează după **-m** și **-n**
 - ↳ un Flamand [flamã] – une Flamande [flamãd]
 - un savant [savã] – une savante [savãt]

Unele substantive au aceeași formă la ambele genuri:

- ↳ un enfant – une enfant, un élève – une élève, un artiste – une artiste

Uneori, formele celor două genuri au doar o bază comună:

- ↳ un fils – une fille, un héros – une héroïne, un roi – une reine

În cazul unor denumiri de meserii se folosește **masculinul** pentru **ambele genuri**:

- ↳ athlète, auteur, chef, docteur, écrivain, ingénieur, médecin, peintre, professeur etc.

Pentru determinarea genului, acestora li se adaugă cuvântul **femme** sau **madame**:

- ↳ femme de lettres scriitoare (în Canada forma uzuală este însă „écrivaine”)
- femme auteur autoare (în Canada forma uzuală este însă „auteure”)
- madame le ministre doamnă ministru

Uneori, pentru substantivele animate femininul și masculinul sunt indicate prin **două cuvinte diferite**:

- ↳ coq – poule cocoș – găină
- parain – marraine naș – nașă

Oscilarea unor cuvinte între genul masculin și feminin

- **aigle**
 - ↳ un aigle majestueux vultur maiestuos (*pasăre*)
 - l'aigle autrichienne vulturul austriac (*pe stemă*)
- **amour**
 - ↳ un grand amour o mare iubire (*numărul singular*)
 - les premières amours primele iubiri (*numărul plural*)
- **délice**
 - ↳ Ce potage est un vrai délice. Supra aceasta e o adevărată delicatășă. (*numărul singular*)
 - les délices secrètes delicii secrete (*numărul plural*)
- **gens**
 - ↳ tous les gens sensés toți oamenii cu bun-simț („gens” este urmat de un *adjectiv*)
 - les bonnes gens oamenii cumsecade („gens” este precedat de un *adjectiv*)
- **œuvre**
 - ↳ de grandes œuvres d'art mari opere de artă